

Brusel 11. prosince 2008
S407/08

Zpráva o provádění Evropské bezpečnostní strategie

- Zajišťování bezpečnosti v měnícím se světě -

Shrnutí

Po pěti letech od přijetí Evropské bezpečnostní strategie nese Evropská unie větší odpovědnost než kdy předtím.

EU je i nadále stabilizačním prvkem. Rozšíření vedlo k šíření demokracie a prosperity na našem kontinentě. Balkánské země se mění k lepšímu. Naše politika sousedství, nyní díky Unii pro Středomoří a Východnímu partnerství obohacená o nový rozměr, vytvořila pevný rámec pro vztahy s partnery na jihu i na východě. Od roku 2003 EU stále více přispívá k řešení krizí a konfliktů v oblastech, jako je Afghánistán a Gruzie.

Přesto Evropa dvacet let po skončení studené války čelí stále složitějším hrozbám a výzvám.

Konflikty na Blízkém východě i jinde ve světě zůstávají nevyřešeny, jiné byly rozpoutány dokonce i v našem sousedství. Selhání státu ohrožuje naši bezpečnost prostřednictvím trestné činnosti, nedovoleného přistěhovalectví a v poslední době pirátství. Jako nová hrozba se objevil terorismus a organizovaná trestná činnost, a to i uvnitř naší společnosti. Výrazně pokročil iránský jaderný program, který ohrožuje stabilitu v regionu i celý systém nešíření zbraní.

Globalizace přinesla nové příležitosti. Vysoký růst v rozvojovém světě, v čele s Čínou, pozvedl miliony lidí z chudoby. Globalizace však také vede ke vzniku složitějších a propojenějších hrozeb. Tepny naší společnosti, jako jsou například informační systémy a dodávky energií, jsou zranitelnější. Tvář naší planety mění globální oteplování a zhoršování životního prostředí. Globalizace také urychluje přesuny moci a odhaluje hodnotové rozdíly. Nedávné finanční otřesy dopadly stejnou měrou na rozvinuté i rozvojové ekonomiky.

Evropa se těmto novým výzvám postaví, stejně jako tomu bylo i v minulosti.

EU díky tomu, že využívá jedinečný soubor nástrojů, již přispívá k dosažení bezpečnějšího světa. Usilujeme o vybudování lidské bezpečnosti snížením chudoby a nerovností, prosazováním řádné správy věcí veřejných a lidských práv, podporou rozvoje a řešením základních příčin konfliktů a nejistoty. EU je i nadále největším dárce zemím, které potřebují pomoc. Pro trvalou stabilizaci je nezbytný dlouhodobý závazek.

Během posledního desetiletí nabyla evropská bezpečnostní a obranná politika, která je nedílnou součástí společné zahraniční a bezpečnostní politiky, zkušeností i schopností a v reakci na krize bylo rozmístěno více než 20 misí s různým zaměřením – od budování míru v Aceh v rámci pomoci po tsunami až po ochranu uprchlíků v Čadu.

Tyto úspěchy jsou výsledkem jasného přístupu Evropské unie k zahraniční a bezpečnostní politice. Přehnaná spokojenost však není na místě. Abychom zajistili svou bezpečnost a splnili očekávání svých občanů, musíme být připraveni události utvářet. Znamená to přemýšlet strategičtěji a být efektivnější a viditelnější na celém světě. Nejúspěšnější jsme, pokud jednáme včas a soudržně a opíráme se o vhodné schopnosti a trvalou podporu veřejnosti.

Trvalá řešení konfliktu musí zavazovat všechny regionální subjekty a tyto subjekty musejí mít na míru společný zájem. Svrchované vlády musejí převzít odpovědnost za následky svého jednání a mají společnou povinnost chránit obyvatelstvo před genocidou, válečnými zločiny, etnickými čistkami a zločiny proti lidskosti.

Je důležité, aby země dodržovaly základní zásady Charty OSN a zásady a závazky OBSE. Musíme dát jasně najevo, že z dodržování svrchovanosti, nezávislosti a územní celistvosti států a mírového řešení konfliktů nelze slevit. Je nepřípustné, aby územní otázky byly řešeny vyhrožováním nebo použitím vojenské síly – a to kdekoliv.

Na celosvětové úrovni musí Evropa stát v čele obnovy multilaterálního řádu. OSN představuje vrchol mezinárodního systému. Vše, co EU podniká v oblasti bezpečnosti, souvisí s cíli OSN. Máme jedinečnou příležitost obnovit multilateralismus, a to za spolupráce s USA a s našimi partnery na celém světě. Pro Evropu je i nadále nenahraditelným základem transatlantické partnerství, založené na společné historii a odpovědnosti. EU a NATO musí prohloubit své strategické partnerství za účelem lepší spolupráce při řešení krizí.

EU dosáhla v posledních pěti letech významného pokroku. Sklízíme uznání jako důležitý přispěvatel k lepšímu světu. Avšak přese vše, čeho již bylo dosaženo, dosud probíhá práce na provádění Evropské bezpečnostní strategie. Abychom plně využili svého potenciálu, musíme být ještě *schopnější, soudržnější a aktivnější*.

Úvod

Evropská rada přijala v prosinci roku 2003 Evropskou bezpečnostní strategii (ESS). Tato strategie poprvé stanovila zásady a jasné cíle pro prosazování bezpečnostních zájmů EU na základě našich základních hodnot. Zaujímá komplexní přístup a je i nadále plně relevantní.

Tato zpráva Evropskou bezpečnostní strategii nenahrazuje, ale upevňuje ji. Poskytuje příležitost prozkoumat, jak jsme v praxi pokročili a jak by bylo možné zlepšit provádění.

I. GLOBÁLNÍ VÝZVY A HLAVNÍ HROZBY

ESS určila řadu hrozeb a výzev pro naše bezpečnostní zájmy. Tyto hrozby a výzvy ani po pěti letech nevymizely, některé nabyly na významu a všechny na složitosti.

Šíření zbraní hromadného ničení

ESS označila šíření zbraní ze strany států i teroristů za „potenciálně největší ohrožení bezpečnosti EU“. Toto nebezpečí se v posledních pěti letech zvyšuje a staví multilaterální rámec pod tlak. Ačkoliv Libye svůj program týkající se zbraní hromadného ničení zrušila, Írán a rovněž Severní Korea musí ještě získat důvěru mezinárodního společenství. Pravděpodobné oživení zájmu o jadernou energii pro civilní účely v nadcházejících desetiletích s sebou rovněž přináší výzvy pro systém nešíření zbraní, pokud nebude spojeno s vhodnými zárukami.

EU je velmi aktivní na mezinárodních fórech, přičemž se opírá o strategii pro zbraně hromadného ničení, přijatou v roce 2003, a stojí v čele mezinárodního úsilí o řešení iránského jaderného programu. Strategie klade důraz na prevenci, prostřednictvím práce na základě dohod OSN a mnohostranných dohod, vystupováním jako významný dárcce a spoluprací se třetími zeměmi a regionálními organizacemi za účelem zlepšení jejich schopností předcházet šíření zbraní.

Měli bychom v tomto přístupu prostřednictvím politických a finančních opatření pokračovat. Zásadní význam bude mít úspěšný výsledek hodnotící konference stran Smlouvy o nešíření jaderných zbraní v roce 2010, zejména s ohledem na posílení režimu nešíření zbraní. Budeme se snažit zajistit, aby tato konference vyváženě, účinně a konkrétně prozkoumala prostředky na zvýšení mezinárodního úsilí zaměřeného proti šíření zbraní, na prosazování odzbrojení a zajištění odpovědného rozvoje mírového využití jaderné energie v zemích, které si to přejí.

Je také třeba se dále věnovat konkrétním otázkám, včetně podpory EU pro multilaterální přístup k jadernému palivovému cyklu, boje proti financování šíření zbraní, opatření týkajících se biologické bezpečnosti a biologické ochrany; omezení šíření nosičů, zejména balistických raket. Je třeba zahájit jednání o multilaterální smlouvě o zákazu výroby štěpných materiálů pro jaderné zbraně.

Terorismus a organizovaná trestná činnost

Terorismus zůstává v rámci Evropy i celosvětově významnou hrozbou pro naši existenci. K útokům došlo v Madridu a v Londýně a dalším se podařilo zabránit, přičemž na našem kontinentě hrají čím dál tím důležitější úlohu domácí skupiny. Naši společnost ohrožuje i nadále organizovaná trestná činnost, zaměřující se na obchodování s drogami, lidmi a zbraněmi, mezinárodní podvody a praní peněz.

EU od roku 2003 pokročila v řešení obou těchto problémů, a to prostřednictvím dodatečných opatření v rámci Unie, Haagského programu z roku 2004 a nové strategie pro vnější rozměr spravedlnosti a vnitřních věcí, přijaté v roce 2005. Tyto nástroje usnadnily provádění vyšetřování bez ohledu na hranice a koordinaci stíhání. Strategie EU pro boj proti terorismu, rovněž z roku 2005, je založena na dodržování lidských práv a mezinárodního práva. Zaujímá čtyřrozměrný přístup: předcházení radikalizaci a náboru a související faktory; ochrana možných cílů; pronásledování teroristů; a reakce na následky útoku. Přestože jádro úsilí tvoří vnitrostátní opatření, bylo na evropské úrovni důležitým krokem vpřed jmenování koordinátora pro boj proti terorismu.

V rámci EU jsme odvedli hodně práce s cílem ochránit naši společnost před terorismem. Měli bychom upevnit koordinační opatření pro zvládnutí velkých teroristických útoků, zejména s použitím chemických, radiologických, jaderných a biologických materiálů, a to na základě stávajících opatření, jako jsou koordinační opatření v případě krizí a mechanismus civilní ochrany. Je nezbytná další práce v oblasti financování terorismu, v kombinaci s účinnou a komplexní politikou EU pro sdílení informací, s náležitým zohledněním ochrany osobních údajů.

Musíme také zesílit boj proti radikalizaci a náboru tím, že se zaměříme na extremistickou ideologii a řešení problému diskriminace. Důležitou úlohu hraje mezikulturní dialog, prostřednictvím fór jako je Aliance civilizací.

V otázce organizované trestné činnosti je třeba prohloubit stávající partnerství se sousedními zeměmi a klíčovými partnery a v rámci OSN a zabývat se pohybem osob a policejní a justiční spoluprací. Zásadně důležité je provádění stávajících nástrojů OSN týkajících se trestné činnosti. Měli bychom dále posilovat naše partnerství se Spojenými státy v oblasti boje proti terorismu, a to i v oblasti sdílení a ochrany údajů. Měli bychom také posilovat schopnosti našich partnerů v jižní Asii a Africe a našich jižních sousedů. EU by měla podporovat multilaterální úsilí, zejména v rámci OSN.

Musíme zlepšit způsob, kterým kombinujeme vnitřní a vnější rozměr. Je třeba zlepšit koordinaci mezi různými agenturami na vnitrostátní i evropské úrovni a zvýšit transparentnost a pružnost jejich práce. Tyto požadavky byly již stanoveny v ESS před pěti lety. Pokroku však bylo dosahováno jen pomalu a v neúplné míře.

Počítačová bezpečnost

Moderní ekonomiky se velkou měrou opírají o klíčové infrastruktury, včetně dopravy, komunikací a dodávek energie, ale také o internet. Na internetovou trestnou činnost se zaměřuje strategie pro bezpečnou informační společnost, přijatá v roce 2006. Útoky proti soukromým či vládním počítačovým systémům v členských státech EU však daly tomuto problému nový rozměr jakožto potenciální nové ekonomické, politické a vojenské zbrani.

V této oblasti je zapotřebí další práce s cílem prozkoumat komplexní přístup EU, zvýšit informovanost a posílit mezinárodní spolupráci.

Energetická bezpečnost

V posledních pěti letech se zvýšily obavy ohledně energetické nezávislosti. Snižující se produkce v rámci Evropy znamená, že do roku 2030 bude muset být až 75 % ropy a plynu dováženo. Tyto dodávky budou pocházet z omezeného počtu zemí, z nichž mnohé čelí ohrožení stability. Stojí před námi tedy řada bezpečnostních výzev, jež vyžadují odpovědnost a solidaritu všech členských států.

Naší reakcí musí být energetická politika EU kombinující vnější a vnitřní rozměr. Společná zpráva vysokého představitele a Komise stanovila v červnu roku 2006 hlavní prvky. V rámci Evropy potřebujeme jednotnější trh s energií s větším vzájemným propojením a zvláštní pozorností věnovanou nejvíce izolovaným zemím a krizové mechanismy pro řešení dočasného přerušování dodávek.

Zásadně důležitá je větší diverzifikace paliv, zdrojů zásobování a tranzitních cest a také řádná správa věcí veřejných, dodržování zásad právního státu a investice ve zdrojových zemích. Politika EU tyto cíle podporuje prostřednictvím závazků vůči střední Asii, Kavkazu a Africe a také prostřednictvím Východního partnerství a Unie pro Středomoří. Energetika je hlavním faktorem vztahů EU-Rusko. Naše politika by se měla zabývat tranzitními cestami, mimo jiné přes Turecko a Ukrajinu. Spolu s partnery, včetně Číny, Indie, Japonska a USA, bychom měli podporovat energii z obnovitelných zdrojů, nízkouhlíkové technologie a energetickou účinnost, v kombinaci s transparentními a dobře regulovanými globálními trhy.

Změna klimatu

Již Evropská bezpečnostní strategie v roce 2003 uváděla dopady změny klimatu na bezpečnost. O pět let později nabývá tato otázka nový rozměr naléhavosti. Vysoký představitel a Komise předložili Evropské radě v březnu roku 2008 zprávu, která popisuje změnu klimatu jako „faktor zvyšující hrozbu“. Přírodní katastrofy, zhoršování životního prostředí a konkurenční boj o zdroje vyostřují konflikt, zejména v podmínkách chudoby a při růstu počtu obyvatel, a mají humanitární, zdravotní, politické a bezpečnostní důsledky, včetně větší migrace. Změna klimatu může také vést ke sporům ohledně obchodních tras, námořních oblastí a dříve nepřístupných zdrojů.

Posílili jsme předcházení konfliktům a řešení krizí, musíme však zlepšit schopnosti analýz a včasného varování. Toho EU nemůže dosáhnout sama. Musíme zesílit spolupráci s nejohroženějšími zeměmi a posílit jejich schopnost se s problémy vypořádat. Zásadní důležitost bude mít mezinárodní spolupráce, a to s OSN a regionálními organizacemi.

II. BUDOVNÍ STABILITY V EVROPĚ A MIMO NI

Rozšiřování v rámci našeho kontinentu je i nadále mocnou hnací silou stability, míru a reforem.

Jednání s Tureckem byla zahájena v roce 2005 a od té doby byla otevřena řada kapitol. Pokrok u zemí západního Balkánu je plynulý, i když pomalý. Přístupové rozhovory s Chorvatskem značně pokročily. Bývalá jugoslávská republika Makedonie získala status kandidátské země. S ostatními zeměmi západního Balkánu byly podepsány dohody o stabilizaci a přidružení. Srbsko se přiblížilo splnění všech podmínek pro posun směrem k prohloubeným vztahům s EU. V Bosně a Hercegovině hraje EU i nadále vedoucí úlohu, avšak navzdory dosaženému pokroku je od místních politických vůdců zapotřebí většího úsilí o odstranění zablokování reforem.

V Kosovu rozmísťujeme misi EULEX, svou dosud největší civilní misi EBOP, a budeme pokračovat ve významné ekonomické podpoře. V celém regionu je nezbytná spolupráce a dobré sousedské vztahy.

Je v našem zájmu, aby byly země na našich hranicích řádně spravovány. Tento proces podporuje Evropská politika sousedství (EPS), zahájená v roce 2004. Na východě se mohou účastnit všechny způsobilé země s výjimkou Běloruska, s nímž v současnosti podnikáme kroky tímto směrem.

S Ukrajinou jsme již postoupili dále, blížíme se k dokončení rozsáhlé dohody o přidružení. Brzy zahájíme jednání ohledně obdobné dohody s Moldavskou republikou. Byla zahájena Černomořská synergie, jež doplní dvoustranné politiky EU v tomto regionu, jenž má pro Evropu zvláštní význam.

Vyvstávají nové obavy v souvislosti s takzvanými „zamrzlými konflikty“ u našich východních sousedů. Situace v Gruzii v souvislosti s Abcházií a Jižní Osetií se v srpnu roku 2008 vystupňovala v ozbrojený konflikt mezi Ruskem a Gruzii. EU stála v čele mezinárodní reakce na tyto události, neboť sehrála úlohu zprostředkovatele mezi stranami, zajistila humanitární pomoc, vyslala civilní pozorovatelskou misi a poskytla významnou finanční podporu. Náš závazek bude pokračovat spolu s vedoucí úlohou EU v ženevském procesu. Aktivní účast EU při jednáních 5+2 a mise EU pro pomoc na hranicích poskytla impuls pro možné urovnání konfliktu v Podněstří.

S oblastí Středomoří, jež má pro Evropu stěžejní význam a představuje pro ni významnou příležitost, jsou stále spojeny náročné výzvy, jimiž jsou například nedostatečná politická reforma a nelegální migrace. EU a mnozí středomořští partneři, zejména Izrael a Maroko, usilují o prohloubení dvoustranných vztahů. Evropská politika sousedství posiluje reformy zahájené původně v rámci barcelonského procesu v roce 1995, nicméně regionální konflikt spolu se stupňující se radikalizací jsou v této oblasti i nadále zdrojem nestability.

EU stojí v čele úsilí o urovnání konfliktu na Blízkém východě, a to díky své úloze v Kvartetu, spolupráci s Izraelem a palestinskou samosprávou, Ligou arabských států a dalšími partnery v regionu. EU je plně zapojena do procesu zahájeného na konferenci v Annapolisu, jež směřuje k dvoustrannému řešení, a poskytuje trvalou finanční a rozpočtovou podporu palestinské samosprávě, budování kapacit, mimo jiné i vysíláním policejních a soudních odborníků a odborníků na problematiku správy hranic přímo na místo. V Libanonu jsou členské státy páteří mírové mise prozatímních sil OSN (UNIFIL). Pokud jde o Irák, podporuje EU politický proces, obnovu a vytváření právního státu například i prostřednictvím mise EUJUST LEX.

Stále významnější zdroj znepokojení představuje od roku 2003 Írán. Íránský jaderný program byl předmětem několika navazujících rezolucí Rady bezpečnosti OSN a Mezinárodní agentury pro atomovou energii. Rozvoj vojenských jaderných schopností by představoval pro EU hrozbu a nelze jej akceptovat. EU vede přístup ve dvou rovinách, jež spojuje dialog a zvyšující se tlak, a to společně se Spojenými státy americkými, Čínou a Ruskem. Vysoký představitel předložil Íránu velmi významnou nabídku s cílem obnovit důvěru a závazky vůči mezinárodnímu společenství. Pokud však bude jaderný program pokračovat, bude narůstat potřeba dalších opatření na podporu procesu v rámci OSN. Současně musíme spolupracovat se zeměmi v regionu, včetně států Perského zálivu, na budování regionální bezpečnosti.

Evropská bezpečnostní strategie potvrdila, že Evropa má své bezpečnostní zájmy i mimo oblasti, které s ní bezprostředně sousedí. V této souvislosti je předmětem zvláštních obav Afghánistán. Evropa již dlouhodobě usiluje o to, aby do této oblasti přinesla stabilitu. Členské státy EU významně přispívají k misi NATO a EU je zapojena do správy a rozvoje na všech úrovních. Policejní mise EU se rozšiřuje. Tyto snahy však nebudou mít úspěch, pokud Afghánistán nepřijme plnou odpovědnost a pokud svou podporu neposkytnou sousední země, zejména Pákistán, ale také Indie, země střední Asie nebo Írán. Je třeba poznamenat, že vyhlídky na dobré vztahy mezi Indií a Pákistánem v posledních letech představují ve strategické bilanci pozitivní prvek.

Souvislosti mezi bezpečností a rozvojem

Evropská bezpečnostní strategie a konsensus o rozvoji z roku 2005 potvrzují, že udržitelný rozvoj není možný bez míru a bezpečnosti a že bez rozvoje a odstranění chudoby nebude existovat udržitelný mír. Rozvoj dále narušují hrozby pro veřejné zdraví, zejména pandemie. Zásadní součástí rovnosti jsou lidská práva. V mnoha oblastech, v nichž dochází nebo došlo ke konfliktu, musíme řešit šokující používání sexuálního násilí k zastrašování a teroru. Proto je nezbytné účinné provádění rezoluce Rady bezpečnosti OSN 1820 o sexuálním násilí během ozbrojených konfliktů.

Konflikty často souvisejí s nestabilitou států. Země jako Somálsko se zmítají v začarovaném kruhu slabé státní správy a neustále se navracejících konfliktů. Tento kruh se snažíme prolomit jak prostřednictvím rozvojové pomoci, tak pomocí opatření k zajištění větší bezpečnosti. Reforma bezpečnostního sektoru a odzbrojení, demobilizace a opětovné začlenění jsou klíčovými součástmi stabilizace a obnovy po skončení konfliktů a zaměřují se na ně naše mise v Guineji-Bissau nebo Demokratické republice Kongo. Toto úsilí má největší úspěchy, jestliže se uskutečňuje ve spolupráci s mezinárodním společenstvím a místními zainteresovanými stranami.

Hlavní příčinou konfliktů bývá často bezohledné využívání přírodních zdrojů. Voda a suroviny jsou zdrojem stále většího napětí, které vyžaduje mnohostranná řešení. Kimberlejský proces a iniciativa pro transparentnost těžebního průmyslu poskytují inovativní model pro řešení tohoto problému.

Pirátsví

Evropská bezpečnostní strategie poukazuje na to, že pirátství představuje nový rozměr organizované trestné činnosti. Jedná se rovněž o důsledek selhání států. Devadesát procent obchodu ve světové ekonomice totiž využívá námořní cesty. Vzhledem k pirátství, k němuž dochází v Indickém oceánu a v Adenském zálivu, se toto téma stává v posledních měsících stále naléhavější. Kromě toho má pirátství vliv na dodávky humanitární pomoci Somálsku. Spolu s postiženými zeměmi a dalšími mezinárodními aktéry, včetně NATO, na tyto problémy EU reagovala, mimo jiné prostřednictvím naší první námořní mise EBOP nazvané ATALANTA, s cílem odehnat piráty od somálského pobřeží.

Ruční palné zbraně a lehké zbraně, kazetové munice a protipěchotní miny

V roce 2005 přijala Evropská rada strategii EU pro boj proti nedovolenému hromadění ručních palných a lehkých zbraní a střeliva do nich a proti nedovolenému obchodování s nimi. V souvislosti s jejím plněním podporuje EU akční program OSN v této oblasti. EU bude i nadále vyvíjet činnost zaměřenou na boj proti hrozbám, jež nedovolené ruční palné zbraně a lehké zbraně představují.

EU velmi silně podporuje koncept mezinárodní smlouvy o obchodu se zbraněmi a rozhodla se, že podpoří proces vedoucí k jejímu přijetí. Kromě toho je EU hlavním přispěvatelem na akce zaměřené na odminování. Aktivně v celém světě podporuje a prosazuje Ottawskou úmluvu o protipěchotních minách. Úmluva z Osla o kazetových municích, jež byla dohodnuta v květnu roku 2008 v Dublinu, představuje význam krok vpřed v rámci reakce na humanitární problémy, které jsou způsobeny tímto druhem munice a které vyvolávají ve všech členských státech. Důležitým dalším krokem by bylo přijetí protokolu týkajícího se tohoto druhu munice v rámci OSN, do něhož by byly zapojeny všechny důležité vojenské velmoci.

III. EVROPA V MĚNÍCÍM SE SVĚTĚ

Abychom mohli reagovat na měnící se bezpečnostní prostředí, musí být naše činnost účinnější, a to mezi námi, v sousedních oblastech i na celém světě.

A. Účinnější a schopnější Evropa

Naše schopnost řešit výzvy se v posledních pěti letech vyvíjela a musí se vyvíjet i nadále. Pomocí lepší institucionální koordinace a strategičtějšího rozhodování musíme posílit svou vlastní soudržnost. Rámec pro dosažení tohoto cíle poskytují ustanovení Lisabonské smlouvy.

Náš přístup musí být postaven na včasném předcházení tomu, aby se hrozby proměnily ve zdroj konfliktu. K tomu je zapotřebí budovat mír a dlouhodobě snižovat chudobu. Nástroje, k nimž patří nástroje politické, diplomatické, rozvojové, humanitární, dále reakce na krize, hospodářská a obchodní spolupráce nebo civilní a vojenské řešení krizí, je nutné v každé situaci používat soudržným způsobem. Rovněž bychom měli rozšířit své schopnosti dialogu a zprostředkování. Zvláštní zástupci EU šíří vliv EU v různých oblastech konfliktu. Jako aktéři a partneři mají důležitou úlohu také občanská společnost a nevládní organizace. Významný příspěvek přinášejí i naše mise zaměřené na sledování voleb, jež vedou poslanci Evropského parlamentu.

Úspěch EBOP jakožto nedílné součásti společné zahraniční a bezpečnostní politiky se projevuje tím, že zájem o naši pomoc stoupá. Naše mise v Gruzii ukázala, čeho lze dosáhnout, jednáme-li společně a s nezbytnou politickou vůlí. Avšak čím obtížnější výzvě čelíme, tím musíme být flexibilnější. Musíme stanovit priority svých závazků v souladu se zdroji. Bojové skupiny a týmy civilní reakce posilují naši schopnost reagovat rychle.

Vhodná a efektivní struktura velení a schopnosti velitelství jsou klíčové. Je nutné posílit naši schopnost spojovat civilní i vojenské odborné znalosti od vytvoření koncepce mise přes plánovací fázi až po její provedení. Tento aspekt EBOP rozvíjíme zaváděním vhodných administrativních struktur, finančních mechanismů a systémů. Existuje rovněž prostor ke zlepšení odborné přípravy, na základě Evropské bezpečnostní a obranné školy a nového systému výměny mladých evropských důstojníků po vzoru programu Erasmus.

Při veškeré činnosti v této oblasti, mise EBOP nevyjímaje, se musíme soustředit na otázky lidských práv, a to pomocí přístupu zaměřeného na lidi, jenž odpovídá konceptu lidské bezpečnosti. EU uznala úlohu žen při budování míru. V této souvislosti je nezbytné účinné provádění rezoluce Rady bezpečnosti OSN 1325 o ženách, míru a bezpečnosti a rezoluce 1612 o dětech a ozbrojených konfliktech.

U civilních misí musíme být schopni shromáždit vycvičený personál, jenž bude disponovat širokou škálou znalostí a dovedností, v krátké době jej rozmístit a udržet v místě konfliktu po dlouhou dobu. Potřebujeme zajistit, aby kontingenty členských států byly plně interoperabilní. Za tímto účelem se členské státy zavázaly, že vypracují národní strategie s cílem zajistit dostupnost odborníků, které by doplnilo větší množství pracovníků na podporu mise, včetně rozpočtů a zásobování. Způsoby, jimiž se zpřístupňuje a pořizuje vybavení, by měly být účinnější, aby umožnily včasné rozmísťování misí.

U vojenských misí musíme i nadále posilovat své úsilí v oblasti schopností, jakož i vzájemnou spolupráci a mechanismy sdílení zátěže. Zkušenosti ukázaly, že je třeba vykonat více, zejména pokud jde o klíčové schopnosti, jakými jsou strategická letecká příprava, vrtulníky, vesmírné prostředky a monitorování moří (jak je podrobněji uvedeno v prohlášení o posílení schopností). Tyto snahy musí být podpořeny silným a konkurenceschopným obranným průmyslem v celé Evropě a většími investicemi do výzkumu a vývoje. Od roku 2004 tento proces úspěšně vede Evropská obranná agentura a měla by jej vést i nadále.

B. Větší zapojení v sousedních oblastech

Evropská politika sousedství posílila individuální dvoustranné vztahy s EU. Tento proces nyní musí budovat regionální integraci.

Projekt Unie pro Středomoří, jenž byl zahájen v červenci roku 2008, představuje obnovený politický impuls v tomto směru s ohledem na naše jižní partnery, a to prostřednictvím širokého programu, včetně námořní bezpečnosti, energetiky, vod a migrace. Řešení bezpečnostních hrozeb, jakou je například terorismus, bude jeho významnou součástí.

Východní partnerství by mělo přinést významnou změnu ve vztazích s našimi východními sousedy, přičemž by měly být významně rozšířeny politické, hospodářské a obchodní vztahy. Cílem je posílit prosperitu a stabilitu těchto zemí, a tím i bezpečnost EU. Návrhy zahrnují širokou škálu oblastí dvoustranné i mnohostranné spolupráce včetně energetické bezpečnosti a mobility osob.

Trvalá stabilita v sousedních oblastech bude vyžadovat úsilí ze strany EU společně s OSN, OBSE, USA a Ruskem. Naše vztahy s Ruskem se v souvislosti s gruzínským konfliktem zhoršily. EU očekává, že Rusko dodrží své závazky způsobem, jenž znovu nastolí nezbytnou důvěru. Naše partnerství by mělo být založeno na respektování společných hodnot, zejména lidských práv, demokracie a právního státu a zásad tržní ekonomiky, i na společných zájmech a cílech.

Trvalé úsilí je nezbytné k řešení konfliktů na jižním Kavkaze, v Moldavské republice a mezi Izraelem a arabskými státy. V těchto i dalších oblastech bude klíčová plná spolupráce s USA. Ve všech případech musí trvalé smíření svést dohromady všechny regionální aktéry. Země jako Turecko, Egypt, Jordánsko, Saudská Arábie nebo Katar sehrávají v regionu stále důležitější roli. Totéž však nelze říci o Íránu. Otevírá se zvláštní příležitost pro spolupráci s Tureckem, mimo jiné prostřednictvím Aliance civilizací.

C. Partnerství pro účinný multilaterální systém

Evropská bezpečnostní strategie Evropu vyzývá, aby přispěla k účinnějšímu mnohostrannému řádu ve světě. Za tímto účelem od roku 2003 posilujeme svá partnerství. Klíčovým partnerem Evropy jsou v této oblasti, stejně jako v dalších oblastech, Spojené státy americké. Tam, kde pracujeme společně, jsou EU a USA impozantní silou působící ve prospěch dobré věci.

OSN představuje vrchol mezinárodního systému. Vše, co EU podniká v oblasti bezpečnosti, souvisí s cíli OSN. EU s OSN úzce spolupracuje v klíčových oblastech konfliktů, včetně Kosova, Afghánistánu, Demokratické republiky Kongo, Súdánu/Dárfúru, Čadu a Somálska, a zlepšuje vzájemné institucionální vazby, v souladu se společným prohlášením EU a OSN z roku 2007. Podporujeme všech šestnáct současných mírových operací OSN.

EU a NATO v terénu úspěšně spolupracují v oblasti Balkánu a Afghánistánu, přestože v oblasti formálních vazeb nebylo dosaženo pokroku. Musíme toto strategické partnerství posílit, abychom posloužili společným bezpečnostním zájmům, při plném respektování rozhodovací samostatnosti každé organizace zlepšit operační spolupráci a pokračovat v rozvíjení vojenských schopností. Od roku 2003 prohlubujeme vztah s OBSE, zejména v Gruzii a Kosovu.

Významným způsobem rozšiřujeme vztahy s Čínou. Vazby s Kanadou a Japonskem jsou úzké a dlouhodobé. Významným partnerem v souvislosti s globálními problémy zůstává Rusko. Existuje stále prostor k většímu úsilí, pokud jde o náš vztah s Indií. Vztahy s dalšími partnery, včetně Brazílie, Jihoafrické republiky, a v rámci Evropy s Norskem a Švýcarskem získávají od roku 2003 na důležitosti.

EU těsněji spolupracuje s regionálními organizacemi, zejména s Africkou unií. Prostřednictvím společné strategie EU-Afrika podporuje posílené schopnosti Afriky v řešení krizí, včetně regionálních pohotovostních sil a včasného varování. Prostřednictvím strategie přijaté v roce 2007 prohlubujeme vazby s partnery ze střední Asie, posilujeme politický dialog a pracujeme na otázkách vod, energetiky, právního státu a bezpečnosti. Pokud jde o další oblasti, rozvíjí EU vazby s ASEAN v souvislosti s regionálními otázkami, jako je Barma, se SAARC a Latinskou Amerikou. Svě zkušenosti může EU zúročit zejména při posilování regionální integrace. Chtějí-li nás jiní s přihlédnutím ke svým specifickým podmínkám napodobit, měli bychom je podporovat.

Mezinárodní systém, jenž byl vytvořen na konci druhé světové války, čelí tlakům v několika směrech. Diskutuje se o otázce zastoupení v mezinárodních institucích. Je třeba zlepšit legitimitu a efektivnost a rovněž je třeba zajistit účinnější rozhodování na mezinárodních fórech. To znamená více sdílet rozhodování a vytvořit větší podíl pro ostatní. Tváří v tvář společným problémům neexistuje jiná možnost než společná řešení.

Klíčovými prioritami jsou změna klimatu a dokončení kola jednání WTO z Dohá. EU stojí v čele jednání o nové mezinárodní dohodě týkající se změny klimatu a musí využít veškeré své páky, aby v Kodani v roce 2009 dosáhla ambiciózního výsledku. Měli bychom pokračovat v reformě systému OSN, jež začala v roce 2005, a zachovat klíčovou roli Rady bezpečnosti a její primární odpovědnost za udržování mezinárodního míru a bezpečnosti. Mezinárodní trestní soud by měl zvýšit svou efektivnost, EU by měla více usilovat o posílení mezinárodní spravedlnosti a lidských práv. MMF a další finanční instituce musíme přizpůsobit novodobé realitě. Transformovat by se měla i skupina G8 a musíme pokračovat ve společném úsilí o dosažení rozvojových cílů tisíciletí.

Tyto problémy přesahují hranice jednotlivých států a dotýkají se ve stejné míře politiky domácí i zahraniční. Ukazují, že v jedenadvacátém století platí více než kdy předtím, že suverenita jde ruku v ruce s odpovědností. Pokud jde o základní lidská práva, měla by EU i nadále naplňovat dohodu, již bylo dosaženo na světovém summitu OSN v roce 2005 v tom smyslu, že je naší společnou povinností chránit obyvatelstvo před genocidou, válečnými zločiny, etnickými čistkami a zločiny proti lidskosti.

Zásadní význam pro naše globální závazky má udržení veřejné podpory. V moderních demokraciích, v nichž hrají při utváření politik klíčovou roli sdělovací prostředky a veřejné mínění, je zapojení veřejnosti pro udržení našich závazků v zahraničí nepostradatelné. Do nestabilních oblastí po celém světě vysíláme policejní a soudní odborníky a vojáky. Na vládách, parlamentech a evropských orgánech však je, aby veřejnosti sdělily, jakým způsobem tato činnost přispívá k bezpečnosti doma.

Před pěti lety stanovila Evropská bezpečnostní strategie vizi EU coby síly působící ve prospěch spravedlivějšího, bezpečnějšího a jednotnějšího světa. K tomuto cíli jsme se výrazně přiblížili. Avšak svět kolem nás se rychle mění, hrozby se vyvíjejí, moc se přesouvá. Pro vybudování bezpečné Evropy v lepším světě se musíme více snažit o to, abychom události utvářeli. A musíme to udělat hned.